

---

Vergaderjaar 2025-2026

---

33 037

Mestbeleid

BJ

**VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG**

Vastgesteld 21 oktober 2025

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit<sup>1</sup> heeft nader schriftelijk overleg gevoerd met de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over **het tweede verzoek van de commissie om het 8e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (2026-2029 ) vóór 1 november 2025 aan de Eerste Kamer te sturen**. Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 16 september 2025.
- De antwoordbrief van 17 oktober 2025.

De griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,  
De Boer

---

<sup>1</sup> Samenstelling:

Jaspers (BBB), Van Knapen (BBB), Oplaat (BBB) (*voorzitter*), Kluit (GroenLinks-PvdA), Janssen-van Helvoort (GroenLinks-PvdA), Fiers (GroenLinks-PvdA), Thijssen (GroenLinks-PvdA), Van Gurp (GroenLinks-PvdA) (*ondervoorzitter*), Van Ballekom (VVD), Straus (VVD), Van de Linden (VVD), Rietkerk (CDA), Prins (CDA), Aerds (D66), Van Meenen (D66), Van Kesteren (PVV), Visseren-Hamakers (PvdD), Baumgarten (JA21), Van Aelst-Den Uijl (SP), Holterhues (ChristenUnie), Kemperman (FVD), De Vries (SGP), Perin-Gopie (Volt), Van Rooijen (50PLUS), Van der Goot (OPNL), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

## **BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT**

Aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Den Haag, 16 september 2025

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben op 9 september 2025 uw reactie besproken op het tweede<sup>2</sup> verzoek van de commissie om het 8<sup>e</sup> Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (2026-2029<sup>3</sup>) vóór 1 november 2025 aan de Eerste Kamer te sturen.<sup>4</sup>

De commissie constateert met grote bezorgdheid dat u slechts toezegt uw best te doen om de Kamer het vastgestelde 8<sup>e</sup> actieprogramma in november, of anders zo vroeg mogelijk, te doen toekomen. U merkt daarbij op dat u vanwege de op de inhoud en het proces te betrachten zorgvuldigheid de Kamer hiertoe geen garanties kunt geven. Voor de commissie is deze weinig concrete en vrijblijvende toezegging onaanvaardbaar en zij vreest voor een herhaling van de situatie die zich in 2021 voordeed, toen het vastgestelde 7<sup>e</sup> actieprogramma pas eind november 2021 aan de Kamer werd toegezonden<sup>5</sup> en het schriftelijk overleg daarover<sup>6</sup> nog niet was afgerond toen dat programma op 1 januari 2022 in werking trad.

De commissie verzoekt u daarom met klem het vastgestelde 8<sup>e</sup> actieprogramma vóór 1 november 2025 aan de Kamer te doen toekomen, zodat de commissie nog vóór de inwerkingtreding van het vastgestelde 8<sup>e</sup> actieprogramma per 1 januari 2026 in de gelegenheid gesteld wordt daarover met u van gedachten te wisselen.

De commissie ziet uit naar uw reactie en verwacht deze uiterlijk vrijdag 19 september 2025.

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

---

<sup>2</sup> Het eerste verzoek is gepubliceerd als verslag schriftelijk overleg, Kamerstukken I, 2024-25, 33037, AY

<sup>3</sup> Het 8<sup>e</sup> actieprogramma zal gelden voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2029 en sluit aan op het 7<sup>e</sup> actieprogramma dat ziet op de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2025.

<sup>4</sup> Verslag nader schriftelijk overleg, Kamerstukken I, 2024-25, 33037, BA

<sup>5</sup> Het vastgestelde 7<sup>e</sup> actieprogramma, met bijlagen, is op 26 november 2021 aan de Eerste Kamer aangeboden (Kamerstukken I, 2021-22, 33037, AA).

<sup>6</sup> Verslag schriftelijk overleg inzake het 7<sup>e</sup> actieprogramma, Kamerstukken I, 2021-22, 33037, AD

## BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 oktober 2025

Op 14 juli jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van het 8<sup>e</sup> actieprogramma Nitraatrichtlijn (8<sup>e</sup> actieprogramma) en het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma meegestuurd<sup>7</sup>. Het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma bevat, conform de Nitraatrichtlijn, voorgenomen maatregelen gericht op behalen van de 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater en eutrofiëring van het oppervlaktewater te voorkomen en te verminderen. Eén van de maatregelen is de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen gericht op het behalen en behouden van de 50 mg/l nitraat per grondsoortregio en de aanwijzing van aandachtsgebieden oppervlaktewater voor stikstof. In deze brief informeer ik u over de start van de internetconsultatie over de voorgenomen wijzigingsregeling van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) tot aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof. Tot slot ga ik in op het vervolgproces om te komen tot het definitieve 8<sup>e</sup> actieprogramma vanaf 2026.

In voornoemde brief van 14 juli jl. is eveneens aangekondigd dat de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) een advies over de actualisatie stikstof gebruiksnormen op zand- en lössgronden zal opleveren. In de bijlage treft u het CDM-advies 'Actualisering stikstofgebruiksnormen voor gewassen op zand- en lössgrond in Nederland'. Het CDM-actualisatieadvies heeft, in samenhang met de huidige waterkwaliteitsgegevens, zoals gerapporteerd door het RIVM in de Nitraatrapportage en het huidige 'Ex ante onderzoek 8<sup>e</sup> Actieprogramma Nitraatrichtlijn' uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (WEnR), geleid tot de nu te consulteren wijzigingsregeling van de Urm waarin de aanpassing van stikstofgebruiksnormen is opgenomen.

Zoals opgenomen in het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma en in voornoemde kamerbrief zullen op basis van de meest recente en beschikbare gegevens aandachtsgebieden voor stikstof en voor fosfor worden aangewezen. Voor de aanwijzing van de aandachtsgebieden is gebruik gemaakt van de reeds aan uw Kamer toegestuurde 'Landelijke bronnenanalyse nutriënten regionale oppervlaktewaterlichamen Kaderrichtlijn Water'.<sup>8</sup> Op basis van dit rapport bevat de concept wijzigingsregeling eveneens de voorgenomen aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof. De concept wijzigingsregeling staat in de periode van 20 oktober tot en met 9 november open voor internetconsultatie. Eenieder heeft de gelegenheid om hierop te reageren.

### Vervolgproces

Het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma is voor de periode 14 juli tot en met 25 augustus aangeboden voor internetconsultatie en dat heeft ruim 80 reacties opgeleverd. Daarnaast heb ik het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma voorgelegd aan de Commissie voor de Milieueffectrapportage (Commissie MER). De Commissie MER heeft op 3 oktober jl. haar advies gepubliceerd en concludeert onder andere dat met het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma dat voorlag tijdens de internetconsultatie de waterkwaliteit niet verbetert en dat meer maatregelen nodig zijn.<sup>9</sup> De Commissie MER geeft aan dat in het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma de samenhang met het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) ontbreekt. Gedurende de looptijd van de

<sup>7</sup> Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 607.

<sup>8</sup> Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 607.

<sup>9</sup> <https://www.commissiemer.nl/adviezen/3955>.

internetconsultatie zal ik het advies van de Commissie MER analyseren, waaronder de verhouding van het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma met de verplichtingen van de KRW, voor zover het gaat om nutriënten afkomstig van de landbouw. Daarbij zal ik tevens het achteruitgangverbod, artikel 4 van de KRW, in ogenschouw nemen.

Het 8<sup>e</sup> actieprogramma dat ter internetconsultatie voorlag bevatte nog niet de nu voorgestelde aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof inclusief de in die gebieden toepasselijke korting op de stikstofgebruiksnorm. Daarom wordt het aangevulde maatregelenpakket van het concept 8<sup>e</sup> actieprogramma, inclusief de nu voorliggende voorstellen voor wijziging van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof met bijbehorende verlaging van de stikstofgebruiksnormen, opnieuw doorgerekend door WEnR op het effect voor de waterkwaliteit en de effecten ten aanzien van ammoniak, stikstof, lachgas en methaan.

Met de reacties uit de nu te starten internetconsultatie van de wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aandachtsgebieden stikstof, de eerdere consultatiereacties op het 8<sup>e</sup> actieprogramma, de uitkomsten van de doorrekening en het advies van de Commissie MER zal ik het actieprogramma en de voorgenomen wijzigingsregeling verder vervolmaken. De voornoemde elementen zal het kabinet meewegen bij de definitieve besluitvorming over het 8<sup>e</sup> actieprogramma dat op 1 januari 2026 gaat gelden. Komende periode beoordeel ik alle inbreng en wil ik op basis hiervan een zorgvuldige inhoudelijke weging maken. Ik verwacht deze weging in december te hebben afgerond en u het door het kabinet vastgesteld 8<sup>e</sup> actieprogramma te kunnen sturen. Mijn inzet is om dit voor het Commissiedebat Stikstof en Mestbeleid van 10 december aanstaande te doen.

Gezien de looptijd van de internetconsultatie, het verwerken van de internetconsultatie en de tijd die nodig is voor zorgvuldige politieke besluitvorming is het niet mogelijk om uw Kamer het vastgestelde actieprogramma voor 1 november te doen toekomen. Hiermee beschouw ik uw verzoek van 24 juni jl. en 16 september jl. met kenmerk 178048 als afgedaan.

Femke Marije Wiersma  
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur